

תענית כ

תולדות יעקב יוסף פרשת ויצא עניין: מעשה דאדם מכוער

פרי צדיק פרשת קדושים אות י"ב

וזה מלומזו בנמ' (תענית כ:) בעובדא דר' אלישור בר' דנודמן לו ארס אחד שה' מכוער ביותר ואמר לו שלום עליך רבי וכו' אל ריקה כמה מכוער אותו האיש כו' אל כו' לך ואמור לאומן שג' חני כמה מכוער כלי זה שטעית, וכ' החוס' דאותו ארס הי' אליהו ולטוב נמכין כדי שלא יבגיל בדבר, והייט דראבר' ש שה' שמח שמחה גדולה מפני שלמד תורה הרבה היינו שה' קדוש בענין זה והי' ממאס בהנכשל בזה הענין דנקרא מכוער, ואליהו מלאך הצרית שמלך זה נקראים כל ישראל ועמוך כלם לדיקים כמ"ש בזה"ק כיון דאחגור אקרי לדיק, הי' קשה בעיניו מה שממאס הי' נפשות מישראל אף הנפש הנכשל בענין זה, כי באמת נפשות ישראל לדיקים, ורלונינו לטעות רנוך רק השאור שבעיסה מועב (כמ"ש ברכות סס) ובתשובה מתרפא הכל ולא יכול לרור ארץ ויהרבה עוד האור מתוך החוכך, לכן נדמה לו לארס מכוער בשחרית שגור פנה"ב ור"א הי' ממאס אותו לגמרי ולא החזיר לו שלום, והשיב לו לך אמור לאומן שטעית כמה מכוער כלי זה שטעית, כי גם הכיטור הוא מעשה האומן כדי שיהא האור מתוך החושך וכמו"כ מליט בנמ' (נדריס כ:) דאמרה לי' בת קיסר לריבי"א אי חכמה מפוארה בכלי מכוער אמר לה אביך כמה רמי חמורא וכו' אל אהון דחשיבותו רמי במאני כספא ודהבא ותקיף וכו' אי הו סני הו נמורי טפי, זה מרמו ג"כ על הנהורא דמגו חשוכא כי חמורא מרמו על תושבע"פ שנקרא יין מהכחי, שהוא הרב חכמה לתקן הרב כעס, והי רמוז בנה שאמרה לו חכמה מפוארה בכלי מכוער, וע"ז הציב לה דחמורא מחזיקים דוקא במהגני ופמרה ובכלי כסף מתקלקל, כי רעו ית' היא לתקן הרב כעס ע"י הרב חכמה וליה נהורא אלא ההיא דנפיק מגו חשוכא וכו', והפטורה זו שייכת לפרשת

פרי צדיק פרשת כי תבוא אות י'

אם יסיס אל לבו להטיב מעשה דרכו ויכל ליתקן כל מה שכבר עליו בטענה זו לך לאומן שטעית. דהייט אחר התשובה יתברר שכל מה שער עליו הי' ג"כ מלאון השי"ת שברא את האדם עם הי"ה"ר כמו שנא' כי יצר לב האדם רע מנעוריו. וכמו שאז"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה ששורו לא יטול לו. ונמלא שיוכל לבוא זה האדם בטענה שכביכול השי"ת הי' המסבב והאומן מפני שסילק אז העזר ממת להתגבר על יצרו. וכאשר מליט

ולי נראה שהוא דבר פנימי ועמוק בתורה ועבודת הש"י אשר רימוז לו אליהו הנביא כלל גדול בתורה ועבודת הש"י, והוא דאי' בש"ס דתענית פ"ק (מ), א"ר אמי מ"ד אם ישוך הנחש בלא לחש וגו', אם השמים נעצרין וכו', מה תקנתיה ילך אצל חסיד שבדור ויתפלל וכו' ואם לחש ונענה והגיס דעתו מביא אף לעולם שנאמר מקנה אף על עולה וכו'. והקשה מורי אם הוא חטא והגיס דעתו העולם מה חטאו להביא אף על העולם. וביאר כי מהראוי שמי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק כרבי חנינא בן דוסא (תענית כה), ואם היו כל בני עולם נוהגין בחסידות לא היה פלא על אחד שאמר לחומץ וידליק, וכך הי' כי כולם עושין כך, מה שאין כן מחמת שבני עולם הולכין בשרירות לבם הרע, ואינו עולה להם זה, כי אם ליחיד בדורו, שאם נענה בתפלה הוא דבר נפלא בעיניהם, לכך מגיס זה דעתו. א"כ הוא בסיבת דורו ובני עולם, לכך מביא אף בעולם ודפח"ח.

ובזה יובן כוונת הש"ס, לעולם יהא אדם רך כקנה ולא קשה כארוז. ולא בלבד במילי דעלמא כמ"ש הרי"ף, רק גם בעבודת הש"י הוא כלל שיעלה למדריגה רך כקנה, להיות הולך ובא עם כל הרוחות, שיתן לב שגם במדריגה של כל א' יכול להיות בו עבודת הש"י, לא בלבד בעוסקו בתורה ותפלה, כי יוכל ליקח מהם מוסר לעצמו לעבודת הש"י, ולא שישאר על מדריגת ארוז להיות קשה שאינו ערב עליו

